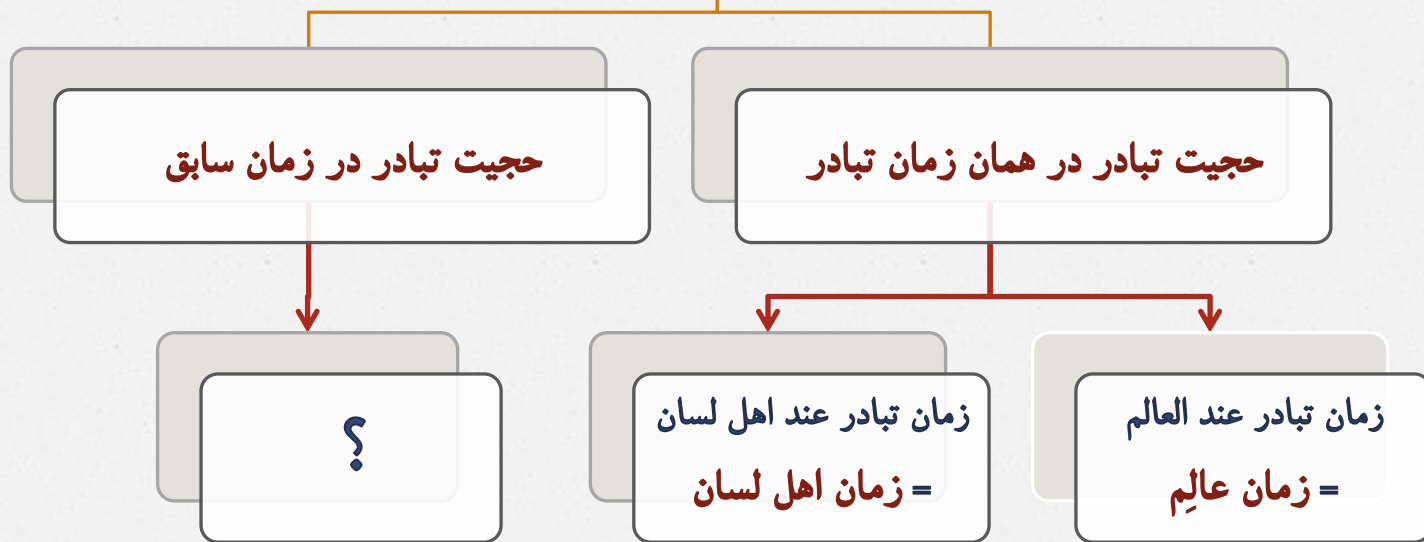

بررسی قلمرو حجیت «تبادر» ؟

کلام مرحوم خوبی

دلیل حجیت تبادر برای زمان قبل از تبادر ← **استصحاب قهقری**

استصحاب قهقری در **باب ظهورات حجت** است

(اهل محاوره، به این استصحاب در موارد حاجت و در نبود حجت اقوی، تمسک می کنند)

حجت نبودن استصحاب قهقری = عدم امکان استنباط احکام شرعیه

چراکه نمی توانیم بگوییم آنچه امروز برای ما ظاهر است، در آن روزگار هم ظاهر بوده است

فرق «استصحاب، استصحاب قهقهری و قاعده یقین»

نام	زمان شک	زمان یقین	زمان مشکوک	زمان متیقن
استصحاب	امروز	امروز	امروز	دیروز
استصحاب قهقهری	امروز	امروز	دیروز	امروز
قاعده یقین	امروز	دیروز	دیروز	دیروز

ما می گوئیم :

مرحوم خویی استصحاب قهقری را در باب ظهورات از **باب سیره عقلائیة** حجت دانسته اند
(نه حجت ذاتی دانستن استصحاب قهقری)

ما می گوئیم :

یکی دانستن معنای امروز و دیروز کلام، از **باب اطمینان** است

راه های حصول اطمینان :

۱. پیوستگی زبان

۲. صحت متون سابق در صورت معنا شدن با معانی امروزی

آیا عدم تبادر علامت مجاز است؟

طبیعتاً این قول کامل نیست چراکه:

در مشترک لفظی هر دو معنی حقیقت اند و بدون قرینه معینه هیچ کدام منسب به ذهن نیست
پس : هر دو حقیقت هستند و «عدم التبادر» هم دارند

مرحوم میرزای قمی و صاحب فصول ← «تبادر الغیر» علامت مجاز است:

به این بیان که :

اگر از لفظی همراه با قرینه، معنایی را فهمیده اید و در هنگام توجه به ذات لفظ معنایی
دیگر برای شما متبادر شد، می فهمید این معنی، معنای حقیقی نیست

نتیجه بحث تبادر

تبادر عند العالم و عند اهل محاوره، هر دو علامت حقیقت هستند	۱
اگر تبادر عند العالم علامت نداشته باشد، تبادر عند اهل محاوره هم علامت ندارد	۲
اشکال دور قابل جواب است	۳
تبادری علامت حقیقت است که از حاق لفظ باشد	۴
لفظ برای معنایی حقیقت است، که در همان محیط و همان هنگام تبادر حاصل شده باشد	۵
برای احراز اینکه تبادر از حاق لفظ است، نمی توان به اصل عدم قرینه تمسک کرد (مگر اینکه در آینده ثابت کنیم اصل عدم قرینه می تواند در کشف حقیقت مراد هم جاری شود)	۶

نتیجه بحث تبادل

تبادل الغیر علامت مجاز است

۷

هر چه متبادل است، حقیقت است ولی هر چه حقیقت است، متبادل نیست.
 کما اینکه هر جا تبادل الغیر است، مجاز است
 ولی هر جا مجاز است لازم نیست تبادل الغیر باشد

۸